

עתודות - קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

קרן הפנסיה עתודות

דוחות כספיים ביניים

ליום 31 במרס, 2022

בלתי מבוקרים

עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ

קרן הפנסיה עתודות

דוחות כספיים ביניים ליום 31 במרס, 2022

בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

דף

2

[דוח סקירה של רואה החשבון המבקר](#)

3

[דוחות על המצב הכספי](#)

4

[דוחות הכנסות והוצאות](#)

5

[דוחות על התנועה בקרן הפנסיה](#)

6-16

[באורים לדוחות הכספיים ביניים](#)

דוח סקירה של רואה החשבון המבקר לעמיתים של קרן הפנסיה עתודות

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של קרן הפנסיה עתודות המנוהלת על ידי עתודות - קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (להלן - הקרן), הכולל את הדוח על המצב הכספי ליום 31 במרס, 2022 ואת הדוחות על הכנסות והוצאות והתנועה בקרן הפנסיה לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים", בהתאם להנחיות הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון לגבי קרנות פנסיה ותיקות להן לא מונה מנהל מיוחד (להלן - הנחיות הממונה) ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד - 1964 (להלן-התקנות). אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה (ישראל) 2410 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נוהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בהתאם להנחיות הממונה ובהתאם לתקנות.

פסקת הדגש עניין (הפניית תשומת לב)

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 5 ג' בדבר גרעון הקרן, אופן הקצאתה של כרית הבטחון והפחתת זכויות העמיתים במאזן האקטוארי של הקרן.

עתודות - קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ
קרן הפנסיה עתודות

דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר 2021	ליום 31 במרס	
	2021	2022
מבוקר	בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח	
266,912	106,504	788,730
1,555	1,645	1,784
134,540	152,731	167,459
403,007	260,880	957,973
6,853,578	6,040,759	6,509,217
5,749,474	5,495,427	4,910,578
722,873	667,048	728,339
3,076	-	10,472
13,329,001	12,203,234	12,158,606
13,732,008	12,464,114	13,116,579
159,504	160,352	25,029
6,374,453	5,601,674	6,137,901
8,790,916	8,138,898	7,945,722
2,510,682	2,294,284	2,373,520
17,676,051	16,034,856	16,457,143
2,209,385	2,212,073	1,990,181
19,885,436	18,246,929	18,447,324
(1,086,958)	(1,136,720)	(1,067,979)
(769,349)	(748,042)	(678,609)
17,321	7,458	16,976
(2,014,656)	(2,183,902)	(1,301,821)
(3,853,642)	(4,061,206)	(3,031,433)
(2,459,290)	(2,304,384)	(2,320,251)
-	422,423	(4,090)
13,572,504	12,303,762	13,091,550
13,732,008	12,464,114	13,116,579

רכוש שוטף
מזומנים ושווי מזומנים
חייבים אחרים ויתרות חובה
סיוע ממשלתי ישיר
סך הכל רכוש שוטף

השקעות
ניירות ערך שאינם סחירים
ניירות ערך סחירים
פקדונות והלוואות
נדל"ן להשקעה

סך הכל השקעות
סך הכל נכסים

התחייבויות
זכאים ויתרות זכות

התחייבויות פנסיוניות ()**
זכויות שנצברו (*):
לפנסיונרים
למבוטחים פעילים
למבוטחים לא פעילים

התחייבויות בגין דמי גמולים הצפויים להתקבל בקרן בעתיד
ובגין הוצאות ניהול

בניכוי:
ערך נוכחי של דמי גמולים הצפויים להתקבל בקרן בעתיד
ערך נוכחי של הסבסוד באמצעות אג"ח מיועדות מסוג "ערד"
שהקרן צפויה לרכוש לאחר מועד הדיווח

ההפרש באומדן השווי ההוגן בין החישוב האקטוארי לבין
החישוב החשבונאי בהתאמת שיערוך אג"ח מיועדות מסוג
"מירוץ" ו"ערד"
סיוע ממשלתי בגין כרית הבטחון

סיוע ממשלתי ישיר:
ערך נוכחי של הכנסות עתידיות הצפויות מתשלומי הסיוע
הממשלתי הישיר לקרן
עודף (גרעון) אקטוארי (*)

סך ההתחייבויות הפנסיוניות

סך הכל התחייבויות

(* סווג מחדש, ראה באור 5 ג'
(**) ראה באור 5 בדבר הפחתת זכויות
עמיתים

25 במאי, 2022

מנשה מאירי
מנהל כספים

שלום בן עיון
מנהל כללי

דורון סט
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

עתודות - קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ
קרן הפנסיה עתודות

דוחות הכנסות והוצאות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		
	2021	2022	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
(11,979)	(1,646)	7,454	הכנסות (הפסדים)
			מזומנים ושווי מזומנים
			מהשקעות:
910,356	133,971	(246,508)	בניירות ערך שאינם סחירים
720,906	185,538	(180,838)	בניירות ערך סחירים
26,953	5,198	(25,855)	בפיקדונות והלוואות
6	-	(202)	מנדליין להשקעה
1,658,221	324,707	(453,403)	
1,646,242	323,061	(445,949)	סך כל ההכנסות (הפסדים) מהשקעות
135,189	30,992	32,918	סיוע ממשלתי ישיר
1,781,431	354,053	(413,031)	סך כל ההכנסות (הפסדים)
			הוצאות
51,707	12,144	12,937	דמי ניהול לחברה מנהלת (ראה באור 6)
75	20	20	הוצאות אחרות
51,782	12,164	12,957	סך כל ההוצאות
1,729,649	341,889	(425,988)	עודף הכנסות על הוצאות (הוצאות על הכנסות) - מועבר לדוחות תנועה בקרן הפנסיה

הבאורים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

עתודות - קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ
קרן הפנסיה עתודות

דוחות על התנועה בקרן הפנסיה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס	
	2021	2022
מבוקר	בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח	
12,013,897	12,013,897	13,572,504
199,018	40,338	40,347
1,729,649	341,889	(425,988)
1,928,667	382,227	(385,641)
347,093	85,358	90,343
22,967	7,004	4,970
370,060	92,362	95,313
13,572,504	12,303,762	13,091,550

יתרת הקרן לתחילת השנה

תוספות לקרן

דמי גמולים ממעסיקים, מעובדים ומעצמאיים
עודף הכנסות על הוצאות (הוצאות על הכנסות) מועבר
מדוחות הכנסות והוצאות
סך הכל תוספות לקרן

בניכוי תשלומים לעמיתים ולאחרים

תשלומי פנסיה לפנסיונרים
פדיונות
סך הכל תשלומים לעמיתים

סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות לסוף התקופה

הבאורים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

באור 1: - כללי

א. דוחות כספיים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 31 במרס, 2022 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך (להלן - דוחות כספיים ביניים). יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם הדוחות הכספיים השנתיים של קרן הפנסיה ליום 31 בדצמבר, 2021 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם (להלן - הדוחות הכספיים השנתיים).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים ביניים

הדוחות הכספיים ביניים ערוכים בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים", בהתאם להוראות הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון לגבי קרנות פנסיה ותיקות להן לא מונה מנהל מיוחד ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים נדרשת הנהלת הקרן להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלו.

עיקרי המדיניות החשבונאית ושיטות החישוב אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים ביניים עקביים לאלה אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים למעט האמור בביאור 5 ד' להלן.

ב. פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין של הדולר של ארצות הברית

שער החליפין היציג של דולר ארה"ב	המדד הידוע
%	%
2.12	1.01
3.70	0.10
(0.60)	2.80

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום:
31 במרס, 2022
31 במרס, 2021
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2021

באור 3 - נכסים והתחייבויות לפי קבוצות עמיתים

א. נכסים לפי קבוצות עמיתים

סך הכל	עמיתים ותיקים אלפי ש"ח	עמיתי תקופת הביניים	
ליום 31 במרס, 2022 (בלתי מבוקר)			
788,730	671,725	117,005	מזומנים ושווי מזומנים
1,784	1,784	-	חייבים ויתרות חובה
167,459	157,336	10,123	סיוע ממשלתי ישיר
6,509,217	5,549,351	959,866	ניירות ערך שאינם סחירים
4,910,578	4,154,314	756,264	ניירות ערך סחירים
728,339	631,255	97,084	פקדונות והלוואות
10,472	8,851	1,621	נדל"ן להשקעה
<u>13,116,579</u>	<u>11,174,616</u>	<u>1,941,963</u>	סך הכל נכסים
-	(15,144)	15,144	יתרה בין סוגי ההתחייבויות
<u>13,116,579</u>	<u>11,159,472</u>	<u>1,957,107</u>	
(25,029)	(22,036)	(2,993)	התחייבויות שוטפות
<u>13,091,550</u>	<u>11,137,436</u>	<u>1,954,114</u>	
ליום 31 במרס, 2021 (בלתי מבוקר)			
106,504	95,374	11,130	מזומנים ושווי מזומנים
1,645	1,645	-	חייבים ויתרות חובה
152,731	143,463	9,268	סיוע ממשלתי ישיר
6,040,759	5,174,577	866,182	ניירות ערך שאינם סחירים
5,495,427	4,648,099	847,328	ניירות ערך סחירים
667,048	583,876	83,172	פקדונות והלוואות
<u>12,464,114</u>	<u>10,647,034</u>	<u>1,817,080</u>	סך הכל נכסים
-	(22,659)	22,659	יתרה בין סוגי ההתחייבויות
<u>12,464,114</u>	<u>10,624,375</u>	<u>1,839,739</u>	
(160,352)	(140,548)	(19,804)	התחייבויות שוטפות
<u>12,303,762</u>	<u>10,483,827</u>	<u>1,819,935</u>	
ליום 31 בדצמבר, 2021 (מבוקר)			
266,912	228,248	38,664	מזומנים ושווי מזומנים
1,555	1,555	-	חייבים ויתרות חובה
134,540	126,396	8,144	סיוע ממשלתי ישיר בגין השנה הנוכחית
6,853,578	5,854,677	998,901	ניירות ערך שאינם סחירים
5,749,474	4,869,881	879,593	ניירות ערך סחירים
722,873	627,290	95,583	פיקדונות והלוואות
3,076	2,619	457	נדל"ן להשקעה
<u>13,732,008</u>	<u>11,710,666</u>	<u>2,021,342</u>	סך הכל נכסים
-	(22,641)	22,641	יתרה בין סוגי ההתחייבויות
<u>13,732,008</u>	<u>11,688,025</u>	<u>2,043,983</u>	
(159,504)	(136,429)	(23,075)	התחייבויות שוטפות
<u>13,572,504</u>	<u>11,551,596</u>	<u>2,020,908</u>	

באור 3 - נכסים והתחייבויות לפי קבוצות עמיתים (המשך)
ב. התחייבויות לפי קבוצות עמיתים

סך הכל	עמיתים ותיקים אלפי ש"ח	עמיתי תקופת הביניים
6,137,901	5,501,468	636,433
7,945,722	6,570,445	1,375,277
2,373,520	1,908,753	464,767
<u>16,457,143</u>	<u>13,980,674</u>	<u>2,476,469</u>
1,990,181	1,610,847	379,334
<u>18,447,324</u>	<u>15,591,521</u>	<u>2,855,803</u>
(1,067,979)	(847,042)	(220,937)
(678,609)	(510,603)	(168,006)
16,976	15,909	1,067
(1,301,821)	(1,051,396)	(250,425)
<u>(3,031,433)</u>	<u>(2,393,132)</u>	<u>(638,301)</u>
(2,320,251)	(2,153,075)	(167,176)
(4,090)	92,122	(96,212)
13,091,550	11,137,436	1,954,114
25,029	22,036	2,993
<u>13,116,579</u>	<u>11,159,472</u>	<u>1,957,107</u>

ליום 31 במרס, 2022 (בלתי מבוקר)

זכויות שנצברו:

לפנסיונרים

למבוטחים פעילים

למבוטחים לא פעילים

זכויות שיצברו בעתיד:

התחייבויות בגין דמי גמולים הצפויים להתקבל

בקרן בעתיד ובגין הוצאות ניהול

התחייבויות פנסיוניות צבורות ועתידיות

בניכוי:

ערך נוכחי של דמי גמולים הצפויים להתקבל

בקרן בעתיד

ערך נוכחי של הסבסוד באמצעות אג"ח

מיועדות מסוג "ערד" שהקרן צפויה לרכוש

ההפרש באומדן השווי ההוגן בין החישוב

האקטוארי לבין החישוב החשבונאי בהתאמת

שיערוך אג"ח מיועדות מסוג "מירון" ו"ערד"

סיוע ממשלתי בגין כרית הבטחון

סיוע ממשלתי ישיר:

ערך נוכחי של הכנסות עתידיות הצפויות

מתשלומי הסיוע הממשלתי הישיר לקרן

עודף (גרעון) אקטוארי

סך הכל התחייבויות פנסיוניות

זכאים ויתרות זכות

ליום 31 במרס, 2021 (בלתי מבוקר)

זכויות שנצברו (*):

לפנסיונרים

למבוטחים פעילים

למבוטחים לא פעילים

זכויות שיצברו בעתיד:

התחייבויות בגין דמי גמולים הצפויים להתקבל

בקרן בעתיד ובגין הוצאות ניהול

התחייבויות פנסיוניות צבורות ועתידיות

בניכוי:

ערך נוכחי של דמי גמולים הצפויים להתקבל

בקרן בעתיד

ערך נוכחי של הסבסוד באמצעות אג"ח מיועדות

מסוג "ערד" שהקרן צפויה לרכוש

ההפרש באומדן השווי ההוגן בין החישוב

האקטוארי לבין החישוב החשבונאי בהתאמת

שיערוך אג"ח מיועדות מסוג "מירון" ו"ערד"

סיוע ממשלתי בגין כרית הבטחון

סיוע ממשלתי ישיר:

ערך נוכחי של הכנסות עתידיות הצפויות

מתשלומי הסיוע הממשלתי הישיר לקרן

עודף אקטוארי (*)

סך הכל התחייבויות פנסיוניות

זכאים ויתרות זכות

(* סווג מחדש, ראה ביאור 5 ג')

באור 3 - נכסים והתחייבויות לפי קבוצות עמיתים (המשך)

ב. התחייבויות לפי קבוצות עמיתים (המשך)

סך הכל	עמיתים ותקופת הביניים אלפי ש"ח	עמיתית תקופת הביניים	
			ליום 31 בדצמבר 2021
			זכויות שנצברו:
6,374,453	5,719,907	654,546	לפנסיונרים
8,790,916	7,286,097	1,504,819	למבוטחים פעילים
2,510,682	1,993,414	517,268	למבוטחים לא פעילים
<u>17,676,051</u>	<u>14,999,418</u>	<u>2,676,633</u>	זכויות שייצברו בעתיד:
			התחייבויות בגין דמי גמולים הצפויים להתקבל בקרן בעתיד ובגין הוצאות ניהול התחייבויות פנסיוניות צבורות ועתידיות
2,209,385	1,728,322	481,063	בניכוי:
<u>19,885,436</u>	<u>16,727,740</u>	<u>3,157,696</u>	ערך נוכחי של דמי גמולים הצפויים להתקבל בקרן בעתיד
			ערך נוכחי של הסבסוד באמצעות אג"ח מיועדות מסוג "ערד" שהקרן צפויה לרכוש לאחר מועד המאזן
(1,086,958)	(830,633)	(256,325)	ההפרש באומדן השווי ההוגן בין החישוב האקטוארי לבין החישוב החשבונאי בהתאמת שיערוך אג"ח מיועדות מסוג "מירון" ו"ערד"
(769,349)	(571,149)	(198,200)	סיוע ממשלתי בגין כרית הבטחון
17,321	16,439	882	
(2,014,656)	(1,586,426)	(428,230)	סיוע ממשלתי ישיר:
<u>(3,853,642)</u>	<u>(2,971,769)</u>	<u>(881,873)</u>	ערך נוכחי של הכנסות עתידיות הצפויות מתשלומי הסיוע הממשלתי הישיר לקרן
			עודף (גרעון) אקטוארי
	82,357	(82,357)	סך-הכל התחייבויות פנסיוניות
13,572,504	11,551,596	2,020,908	זכאים ויתרות זכות
159,504	136,429	23,075	
<u>13,732,008</u>	<u>11,688,025</u>	<u>2,043,983</u>	

באור 4 - התחייבויות פנסיוניות

חישוב ההתחייבויות הפנסיוניות נערך על-ידי האקטואר הממונה של הקרן מר אלן פפרמן. החישוב בוצע באופן עקבי, למעט האמור בביאור 5 ג' להלן, מכל הבחינות המהותיות, לחישוב ליום 31 בדצמבר, 2021. נתוני ההתחייבות הפנסיונית תואמים את החישוב האקטוארי.

באור 5 - גרעון אקטוארי

א. להלן התנועה בגרעון אקטוארי:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2021	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2021	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2022
מבוקר	בלתי מבוקר	בלתי מבוקר
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(6,821)	(6,821)	-
(938,779)	119,808	1,186,251
32,658	45,234	(38,956)
1,054,374	214,975	(418,502)
(141,432)	49,227	(732,883)
-	422,423	(4,090)

גרעון אקטוארי לתחילת התקופה (*)
השפעת השינויים שחלו בהנחות ששימשו לחישוב
ההתחייבויות לתאריך הדיווח (ראה 1 להלן)
עודף (גרעון) בגין דמי גמולים עתידיים
השפעות שוטפות, נטו (ראה 2 להלן)
סיוע ממשלתי בגין כרית הביטחון (ראה ב' להלן)
עודף (גרעון) אקטוארי לסוף התקופה (*)

(* סווג מחדש, ראה באור 5 ג')

1. פירוט השינויים שחלו בהנחות ששימשו לחישוב ההתחייבויות הפנסיוניות לתאריך המאזן לעומת ההנחות ששימשו לחישוב תקופה קודמת:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2021	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2021	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2022
מבוקר	בלתי מבוקר	בלתי מבוקר
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(938,779)	119,808	1,186,251

שינוי בעקום הריבית

2. פירוט השפעות שוטפות, נטו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2021	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2021	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס, 2022
מבוקר	בלתי מבוקר	בלתי מבוקר
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
6,460	(1,187)	4,691
1,010,478	207,069	(423,001)
37,436	9,093	(192)
1,054,374	214,975	(418,502)

מקרי מוות בפועל נמוך מהצפוי
תשואה בפועל גבוהה (נמוכה) מהתשואה החזויה
אחרות
סך הכל השפעות שוטפות

באור 5 - גרעון אקטוארי (המשך)

ב. כרית הביטחון

על מנת להגן על עמיתי וגמלאי הקרנות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות ובהתאם להמלצות ועדת "ברנע" מחודש אוגוסט 2011, לפיהן כרית הביטחון תשמש לצורך כיסוי גרעון הקרנות הוותיקות שבהסדר, הנובע מירידה בעקום הריבית על פיו מחושבות התחייבויות הקרן לעמיתיה, הוענקה כרית הביטחון לקרנות הוותיקות שבהסדר בלבד. בעקבות עתירה לבג"ץ שהוגשה באפריל 2011 על ידי הקרן ועותרים נוספים כנגד שר האוצר ואחי, בטענה לאפליית הקרנות הוותיקות שאינן בהסדר ("הקרנות הוותיקות"), התנהל משא ומתן בין החברות המנהלות של הקרנות הוותיקות לבין הממונה. ביולי 2012 הודיע משרד האוצר כי בכוונתו להוביל שינוי חקיקה במסגרתו תינתן כרית בטחון לקרנות הוותיקות, בסכום כולל של 2.5 מיליארד ש"ח בכפוף לתנאים שנקבעו על ידו, וביניהם תיקון תקנוני הקרנות באופן בו תבוצע הפחתת זכויות. הממונה על רשות שוק ההון והממונה על אגף התקציבים באוצר לאחר מו"מ ממושך, אישרו את המתאר להחלת כרית הביטחון במכתב מיום 2 ביולי 2012. בהתאם כתנאי להכללתה במסגרת כרית הביטחון לקרנות הוותיקות, תוקן בשנת 2012 תקנון הקרן. התיקון נכנס לתוקף בשנת 2013 והחברה פעלה בהתאם למתווה שאושר במכתבם של ראש אגף התקציבים באוצר וראש רשות שוק ההון מיום 2 ביולי 2012.

בחודש ינואר 2017 עבר בכנסת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תיקון מס' 33), התשע"ז-2017, ס"ח 342, (להלן: "חוק כרית הביטחון") במסגרתו עוגנה בחקיקה ראשית כרית הביטחון האמורה לעיל.

ג. גרעון אקטוארי במהלך תקופת הדוח

תקנון הקרן קובע כי "מדי שנה יערוך אקטואר הקרן מאזן אקטוארי לקרן. אם יצביע המאזן האקטוארי השנתי על גרעון אקטוארי בגין זכויות צבורות העולה על 5% מסך כל ההתחייבויות הצבורות בקרן באותה שנה, תאזן הקרן על-ידי הקטנת הזכויות הפנסיוניות לעמיתים והפנסיונרים בקרן בגובה מלוא הגירעון האקטוארי.

בנוסף, אם יצביע המאזן האקטוארי השנתי על גרעון אקטוארי בגין זכויות צבורות העולה על 3% מסך כל ההתחייבויות הצבורות בקרן במשך שלוש שנים רצופות, תאזן הקרן על ידי הקטנת הזכויות הפנסיוניות לעמיתים והפנסיונרים בקרן בגובה מלוא הגירעון האקטוארי."

יצויין כי, גם ביחס לקבוצות עמיתים, מבצעת הקרן מאזן אקטוארי שנתי ואיזון אקטוארי כאמור ברמת כל קבוצה. במקרה בו קיים עודף בגין זכויות צבורות אשר עולה על 5% ובכפוף לאישורו של הממונה, יוגדלו הזכויות הפנסיוניות לעמיתים והפנסיונרים בקבוצה הרלבנטית בגין ההפרש בין שיעור העודף ל-5%.

נכון ליום 31 במרס, 2022 לקרן גרעון אקטוארי בגין זכויות צבורות לכלל עמיתי הקרן בגובה של כ- 759 מיליוני ש"ח (גרעון בסך של 1,278 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021) וגרעון אקטוארי בגין זכויות צבורות ועתידיות בגובה של 1,306 מיליוני ש"ח (גרעון בסך של כ-2,015 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2021) לפני הכללת כרית הביטחון כעולה מחוק כרית הביטחון.

עד למועד הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2021, (ראה דיון מול רשות שוק ההון להלן), בהתאם להערכות החברה, בהתבסס על יועציה החיצוניים, ובשל היעדר הוראות ברורות לעניין אופן חישוב "מגבלת כרית הביטחון", כמובנה בסעיף 78 כב (ג) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תיקון מס' 33), התשע"ז – 2017 (המושפעת אף מאופן רישום עודפים אקטואריים של קבוצות מסוימות במאזן האקטוארי) ולעניין אופן הקצאת "כרית הביטחון" בין קבוצות העמיתים השונות בקרן, החליטה הנהלת הקרן על אופן חישוב "מגבלת כרית הביטחון" ואופן השימוש במנגנון "כרית הביטחון" לכיסוי הגרעון הצבור בכלל הקרן והקבוצות. ביום 2 במרס, 2022 התקבלה בחברה תשובה מרשות שוק ההון בתגובה לבקשת החברה לאישור חלוקת עודף או גרעון אקטוארי לשנת 2020. תשובת רשות שוק ההון (להלן "הנחיית הרשות") הינה כי לאחר שנבחנה בקשת החברה ולאחר הצגת מכלול הדברים ועיון בחוות דעת בנושא שהועברה על ידי החברה, לא נמצאו ביסוס ו/או תימוכין בהוראות הדין לשיטה בה החברה מבקשת לפעול לייחוס כרית הביטחון בהתייחס לגרעון הקיים בכל בועה, חלף בחינה האם קיים גרעון בקרן כולה הנובע משינוי בעקום הריבית ולפיכך, לא נמצא מקום להיעתר לבקשת החברה לייחוס כרית הביטחון.

ביום 24 למרס, 2022, ובהמשך להנחיית הרשות המתוארת לעיל, התקבלה הבהרה מרשות שוק ההון ("ההבהרה"), המבהירה כי בהמשך לאמור במכתבם שבסימוכין מבהירה הרשות כי בהתאם להוראות הדין גובה כרית הביטחון יקבע בהתייחס לגירעון הקיים בקרן כולה ולא בהתייחס לבעות האקטואריות הקיימות בקרן בהן קיים גרעון אקטוארי בלבד (להלן – "גובה כרית הביטחון"). עם זאת, נוכח העובדה כי לא קיימות כיום הנחיות לעניין אופן ייחוס גובה כרית הביטחון בין הבעות האקטואריות הקיימות בקרן ונוכח העובדה כי נושא זה נמצא בימים אלו בבחינה, אין באמור בהנחיית הרשות כדי להביע את עמדת הרשות לעניין אופן ייחוס גובה כרית הביטחון בין הבעות. יובהר כי אין באמור כדי לשלול או לגרוע מסמכות הרשות ליתן בעתיד הוראות אחרות בעניין זה ועל הקרן יהיה לפעול לפיהן.

המשמעות המעשית של הנחיית הרשות הינה כי ניתן להשתמש בכרית הביטחון עד לגובה הגרעונות נטו. כלומר, כלל הגרעונות של כל הבעות שבגרעון בקיזוז כלל העודפים של כל הבעות בעודף בקרן, וזאת בניגוד לעמדת החברה ויועציה החיצוניים לפיה גובה הכרית המקסימלי הינו גובה הגרעונות ברוטו ללא קיזוז העודפים. נציין כי חישוב הכרית על פי הנחיית הרשות מקטין משמעותית את גובה הכרית הפנויה לכיסוי גרעונות הנובעים משינוי בעקום הריבית ואף מביא להקטנת הזכויות הפנסיוניות של חלק מהעמיתים וכן להקטנת תשלומי פנסיה לחלק מהפנסיונרים בקרן כפי שיפורט להלן. בתאריך 13 באפריל, 2022 פנתה החברה לרשות והעבירה חוות דעת משפטית ואקטוארית התומכות בעמדתה לצורך אימוץ גישת החברה בסוגיות האמורות לעיל. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים טרם התקבלה תגובת הרשות.

החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2021 מחושבת מגבלת כרית הביטחון בדוחות הכספיים בהתאם להנחיית הרשות. אופן ייחוס כרית הביטחון בין הקבוצות השונות מבוצע, בהעדר הוראות ברורות בחקיקה ובהעדר הנחייה של רשות שוק ההון כאמור, בהתאם לעמדת יועציה החיצוניים של הקרן. דהיינו, באופן יחסי לגובה כרית הביטחון המחושב לכל בועה אקטוארית בנפרד ועד לסכום הגירעון לכל קבוצה. הייחוס של כרית הביטחון בין הבעות האקטואריות מתעדכן בכל תקופת דיווח.

מבדיקה שערכה החברה, הנחיית הרשות, לו הייתה מיושמת בדוחות הכספיים של השנים 2019 ו-2020, לא הייתה גורמת לחלוקת גרעון לעמיתים במסלול ותיקה (שאינם במסלול קבוצה) ולעמיתים במסלול רבעון (שאינם במסלול קבוצה) ואף לא הייתה גורמת לחלוקת גרעון בחלק הארי של הקבוצות האחרות.

עוד יצוין, כי לאור הנחייה נוספת של רשות שוק ההון, עודפים אקטואריים מוצגים בדוח זה כחלק מעודף/גרעון אקטוארי ולא כהתחייבות כפי שהוצגו בדוחות הרבעוניים לשנת 2021. יודגש כי דרך הצגה זו הינה עקבית עם דרך ההצגה בדוח השנתי לשנת 2020.

באור 5 - גרעון אקטוארי (המשך)

נכון ליום 31 במרס, 2022 גובה התקרה השקלית של "כרית הביטחון", בהתאם להנחיית רשות שוק ההון שיושמה בדוח כספי זה, ובתוספת ריבית בגובה 3.48% לשנה והצמדה למדד מדצמבר 2011 הינו כ- 873 מיליוני ש"ח. בהתאם להערכת אקטואר הקרן, הישוב שווה של "כרית הביטחון" לפי הנחיית הרשות כאמור ובהתאם לצפי מועד קבלתה העתידי ומהוון ליום 31 במרס, 2022 לפי וקטור הריביות, ולאור מגבלת כרית הביטחון כפי שחושבה על פי הנחיית רשות שוק ההון, הינו כ- 1,302 מיליוני ש"ח (כ- 759 מיליוני ש"ח בגין הזכויות הצבורות).

נציין כי לפי הנחיית הרשות כאמור לעיל גרעון הקרן המוצג בדוחות מתאר גרעון מצרפי הלוקח בחשבון הן את הגרעונות והן את העודפים של הבעלות השונות הקיימות בקרן וזאת כאמור בהתאם לעמדת רשות שוק ההון.

בנוסף, יצוין כי נכון ליום 31 במרס, 2022: הגרעון האקטוארי ברוטו בגין זכויות צבורות ועתידיות לעמיתים במסלול ותיקה (שאינם במסלול קבוצה) הינו בגובה של כ- 1,605 מיליוני ש"ח, ולאחר הכללת כרית הביטחון עומד הגרעון על סכום של כ- 591 מיליוני ש"ח המהווה כ- 6.2% מסך ההתחייבויות הצבורות והעתידיות (גרעון בסך של כ- 587 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021). הגרעון האקטוארי ברוטו בגין זכויות צבורות ועתידיות לעמיתים במסלול רבעון (שאינם במסלול קבוצה) הינו בגובה של כ- 386 מיליוני ש"ח, ולאחר הכללת כרית הביטחון עומד הגרעון על סכום של כ- 142 מיליוני ש"ח, המהווה כ- 6.2% מסך ההתחייבויות הצבורות והעתידיות (גרעון בסך של כ- 124 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021).

הגרעון האקטוארי ברוטו בגין זכויות צבורות בלבד לעמיתים במסלול ותיקה (שאינם במסלול קבוצה) הינו בגובה של כ- 1,234 מיליוני ש"ח, ולאחר הכללת כרית הביטחון עומד הגרעון על סכום של כ- 631 מיליוני ש"ח המהווה כ- 7.7% מסך ההתחייבויות (גרעון בסך של כ- 626 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021). הגרעון האקטוארי ברוטו בגין זכויות צבורות בלבד לעמיתים במסלול רבעון (שאינם במסלול קבוצה) הינו בגובה של כ- 291 מיליוני ש"ח, ולאחר הכללת כרית הביטחון עומד הגרעון על סכום של כ- 149 מיליוני ש"ח המהווה כ- 7.7% מסך ההתחייבויות (גרעון בסך של כ- 134 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021). לאור האמור לעיל, ובהמשך לגרעונות העמיתים כפי מתואר בדוחות הכספיים השנתיים לשנת 2021, יש להקטין את הזכויות הפנסיוניות של חלק מהעמיתים ואף להקטין תשלומי פנסיה לחלק מהפנסיונרים בקרן.

עוד יצוין כי הגם שישנו עודף אקטוארי מצרפי בקבוצות, ישנן מספר קבוצות הן במסלול ותיקה והן במסלול רבעון הנמצאות בגרעון אקטוארי בגין זכויות צבורות ו/או בגין זכויות צבורות ועתידיות ולחלקן עולה הגירעון בגין זכויות צבורות על הרף המחייב הקטנת זכויות ובהתאם יופחתו זכויותיהן הפנסיות ואף יופחתו תשלומי הפנסיה.

להלן נתוני העודפים והגרעונות ברוטו בגין זכויות צבורות וזכויות צבורות ועתידיות:

ליום 31 בדצמבר, 2021			ליום 31 במרס, 2022			
גרעון נטו	גרעון אקטוארי	עודף אקטוארי	גרעון נטו	גרעון אקטוארי	עודף אקטוארי	
(1,278)	(2,058)	780	(759)	(1,525)	766	זכויות צבורות
(2,015)	(2,754)	739	(1,306)	(1,990)	684	זכויות צבורות ועתידיות

יודגש, כי כאמור הנהלת הקרן פנתה לרשות על מנת להסביר שוב את עמדתה בנושא בטרם ביצוע הפחתת הזכויות האמורה לעיל. נכון למועד החתימה על דוחות אלו עמדת הרשות טרם נתקבלה לפנייה זו. הנהלת הקרן פועלת לקדם עמדתה מול הרשות מוקדם ככל שניתן.

הדוחות הכספיים ביניים ליום 31 במרס, 2022 נערכו והוצגו בהתאם לעמדת הרשות, אך באופן המשקף את העובדה שהפחתת הזכויות, הנובעת מיישומה, טרם בוצעה. יובהר כי לו הייתה מבוצעת הפחתת זכויות בפועל בקרן למועד הדוחות הכספיים, סך ההתחייבויות הפנסיוניות היה קטן מסכום של 18,447,324 אלפי ש"ח לסכום של 17,920,359 אלפי ש"ח והסיוע הממשלתי בגין כרית הביטחון היה קטן מסך של 1,301,821 אלפי ש"ח לסך של 551,516 אלפי ש"ח.

עמדת רשות שוק ההון הני"ל, קרי, חישוב גובה תקרת כרית הביטחון בהתאם לגרעון המחושב לאחר קיזוז עודפים מול גרעונות בקבוצות השונות, עלולה לגרום לסדרה של הפחתות זכויות בשנים הקרובות, שלאחריהן תאווין, ולמצער תצומצם באופן מהותי, ההגנה של כרית הביטחון. נבהיר, יישום עמדת הרשות מוביל (בשל הקיזוז האמור) לסדרת אירועים צפויים: המיזיז שבהם - הקטנת כרית הביטחון שניתנת לניצול, שגורם לחלוקת גרעונות לעמיתים; בדוחות הכספיים השנתיים הבאים - כאשר תחושב מחדש תקרת כרית הביטחון (ובהנחה תיאורטית ששום דבר אחר לא קרה במהלך אותה שנה) תפחת שוב תקרת כרית הביטחון, שכן הקבוצות העודפיות יוותרו בעודף ואילו הגירעון של הקבוצות בגירעון יפחת, לאור החלוקה שבוצעה בשנה הקודמת. כתוצאה מהאמור תפחת גם הכרית שניתנת לניצול, והקרן תצטרך לבצע חלוקה נוספת של גירעון, וחוזר חלילה בשנים שלאחר מכן. הבעיה האמורה תתעצם ככל שרשות שוק ההון תמשיך בהימנעותה מלאשר חלוקת עודפים בקבוצות שבעודף.

המידע בכל הקשור להשלכות עמדת הרשות האמור הינו מידע המבוסס על הערכות החברה, נכון למועד פרסום הדוח. ההשלכות בפועל עשויות להיות שונות מאלו שנחזו, וזאת בין היתר, כתוצאה ממצב העודף/גירעון בכל קבוצה, שינויים בעקום הריבית והחלטות רשות שוק ההון.

באור 5 - גרעון אקטוארי (המשך)

יצויין כי בהעדר הוראות רגולטוריות בדבר אופן שיוך כרית הביטחון ובהעדר הנחיות של רשות שוק ההון בעניין זה, מבוסס אופן שיוך כרית הביטחון על החלטת הנהלת הקרן בהתבסס על יועציה החיצוניים. אין וודאות כי עמדת החברה כאמור תתקבל על ידי רשות שוק ההון אם וכאשר זו תפרסם הנחיותיה לאופן שיוך כרית הביטחון. בהתאם, עשוי להשתנות גובה הכרית המוקצה לכל קבוצה בקרן ועשוי להשתנות גובה הגירעון של קבוצות שונות. החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה את ההשלכות של החלטת הרשות, אם וככל ותהיה שונה מהחלטת הנהלת הקרן בסוגיה זו.

ד. מח"מ נכסים אל מול מח"מ ההתחייבויות

מח"מ ההתחייבויות של הקרן ארוך ממח"מ הנכסים. כתוצאה מכך, לריבית הנמוכה במשק ולסיכון ירידת הריבית ישנה השפעה לגידול בצד ההתחייבויות באופן חד יותר מאשר הגידול בנכסי הקרן וכן להקטנת התשואות העתידיות בעת מיחזור הנכסים כנגד ההתחייבויות ולהקטנת התשואה העתידית על כספי העמיתים.

באור 6 - דמי ניהול לחברה המנהלת

א. הקרן מנהלת על ידי החברה המנהלת אשר על-פי ההסכם היא המנהלת הבלעדית של עסקי הקרן תמורת דמי ניהול שנתיים בשעורים המפורטים להלן:

1. בגין עמיתים שהצטרפו לקרן עד ליום 31 בדצמבר, 1994:

פנסיה זיקנה (יסוד)	פנסיה מקיפה	סכום המורכב משלושת אלה:
שיעור שלא יעלה על 4% שיעור שלא יעלה על 4%	שיעור שלא יעלה על 3% שיעור שלא יעלה על 2% שיעור שלא יעלה על 0.5%	מהתשלומים לקרן (דמי גמולים) מהתשלומים של הקרן לעמיתיה מיתרת הנכסים בקרן

2. בגין עמיתים שהצטרפו לקרן בתקופה ינואר עד מרס, 1995:

פנסיה זיקנה (יסוד)	פנסיה מקיפה	סכום המורכב משני אלה:
שיעור שלא יעלה על 4% שיעור שלא יעלה על 4%	שיעור שלא יעלה על 6% שיעור שלא יעלה על 2%	מהתשלומים לקרן (דמי גמולים) מהתשלומים של הקרן לעמיתיה

ב. להלן הרכב דמי הניהול:

הוצאות דמי ניהול לחברה המנהלת:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרס		מדמי גמולים מתשלומים מצבירה
	2021	2022	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
7,216	1,444	1,496	
9,281	2,316	2,414	
35,210	8,384	9,027	
51,707	12,144	12,937	

באור 7 - התחייבויות תלויות

- א. החברה מפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון האמון על פעילות הגופים המוסדיים הפועלים בשוק ההון בישראל ("הממונה"). החברה פועלת לניהול קרן הפנסיה בהתאם להוראות הדין הרלבנטיות לפעילותה. בהתאם לסמכויות הממונה, חשופה החברה, מעת לעת, להליכי ביקורת ואכיפה מנהלית מטעמו של הממונה. כמו כן, מתוקף היות החברה, חברה לניהול קרן פנסיה ותיקה הפועלת לניהול נכסי עמיתי קרן הפנסיה בנאמנות עבורם, חשופה החברה לטענות עמיתים ובכלל זה לתובענות ייצוגיות בעניינים הנובעים מהוראות הדין לפיהם פועלת החברה.
- ב. חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958, מטיל על הקרן התחייבות כלפי העובדים אם המעסיק פיגר בתשלומיו, אלא אם כן נקטה הקרן בכל ההליכים הקבועים בחוק.
- ג. בהתאם להוראת החוזר בעניין טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים (להלן - חוזר הטיוב), החברה סיימה תהליך של יישום טיוב הפערים בהתאם לסקר הפערים ותוכנית העבודה שאושרה. בנוסף, בהמשך להוראת חוזר הטיוב, החברה ממשיכה לטפל בפערי טיוב נוספים ומבצעת תהליכי טיוב שוטפים וכוללת בדוחותיה הכספיים הפרשות במידת הצורך. החברה אינה יכולה להעריך ולכמת בשלב זה את השלכות הליכי הטיוב האמורים ולא ניתן אף לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בהקשר זה ו/או את החשיפה הנובעת מהם בקשר עם הפעילויות בתחומים אלו, אשר יכול ויועלו, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני של תובענות ייצוגיות.
- ד. נכון לתאריך הדיווח הקרן התחייבה להשקיע בקרנות השקעה סך של 374,067 אלפי ש"ח.
- ה. ביום ה-29 ביולי, 2019 הוגשה בבית הדין האיזורי לעבודה בת"א בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית כנגד הקרן. עניינה של בקשת האישור בטענה שלפיה הקרן מנועה מלגבות מעמיתיה (במישרין או בדרך של גבייה מתוך נכסי הקרן), רכיב המכונה "הוצאות ניהול השקעות", אשר גבייתו מתווספת לגביית דמי הניהול המעוגנים בתקנון הקרן. לטענת המבקש, הדין אמנם מתיר עקרונית גבייה כזו, אם יש לה עיגון חוזי במערכת היחסים שבין הקרן לבין העמית אך לשיטתו, אצל הקרן דגא אין עיגון כזה ולפיכך מדובר בהקשרה בגבייה שאינה כדין. לטענת המבקש, התנהלות הקרן בהקשר זה מקימה לכלל העמיתים אשר בוצעה בעניינם גבייה כאמור, שורה של עילות תביעה כנגדה; ובכלל זה עילות נטענות בגין עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה והפרת חוזה. על יסוד האמור, בדעת המבקש לתבוע בשם כלל העמיתים כאמור, את השבת הכספים שנגבו מהם במישרין או בעקיפין בגין רכיב זה; וכן צווים נלווים, ובכללם צו שיוורה על הפסקת הגבייה. על פי אומדנו של המבקש, סכום התביעה אם תאושר כייצוגית הוא למעלה מ-40 מ' ש"ח. יצוין, כי בקשת האישור דגא, וכן מספר בקשות אישור דומות נגד גופים שונים המנהלים כספי חוסכים, הוגשו בעקבות החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז (כב' השופטת א' שטמר), בתיק ת"צ - 16 09 20212 הופמן נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ (ניתן ביום 31.5.2019), במסגרתו התקבלה בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד חברת "הפניקס", אשר הושתתה על טענות דומות לאלו המועלות בענייננו. על החלטה זו הוגשה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון (להלן: "הבר"ע"), אשר עודנה תלויה ועומדת. במסגרת הדיון בבר"ע, הגיש היועץ המשפטי לממשלה עמדה, אשר תמכה בדרך התנהלותם של הגופים הפיננסיים. דיון בבר"ע קיים ביום ה-11 בפברואר 2021, וכעת ממתנינים הצדדים שם להחלטת בית המשפט העליון. נוכח קיומה של הבר"ע ובעקבות בקשה שהוגשה מטעם הקרן, הורה בית הדין בהחלטה מיום 16.02.2020, כי בירורה של בקשת האישור יעוכב עד לאחר הכרעתו של בית המשפט העליון בבר"ע. כן נקבע כי חרף עיכוב ההליך, הקרן תגיש את תשובתה לבקשת האישור, וזו הוגשה ביום 01.07.2020. ביום 03.05.2022 הורה בית הדין כי בירורה של בקשת האישור יימשך, וכי תגובת המבקש לתשובת הקרן לבקשת האישור תוגש עד יום 01.06.2022. לאחר הגשתה ייקבע מועד לדיון בבקשה. הליך זה עוכב, כאמור, בעודו מצוי בשלב דיוני ראשוני ועיכובו בוטל אך לאחרונה. טרם קיים דיון מקדמי ראשון בתיק, וטרם ניתנה בו החלטה עניינית כלשהי. היקף החשיפה בהליך זה עשוי להיות מושפע במידה רבה גם מההכרעה בבר"ע, שגם בה טרם ניתנה החלטה. לפיכך, אין בידי החברה או יועציה המשפטיים אפשרות להעריך בשלב זה את היקף החשיפה החלה על הקרן בגין הליך זה.

באור 7 - התחייבויות תלויות (המשך)

1. ביום 13 בדצמבר, 2021 הוגשו לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב יפו תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן בהתאמה: "התביעה" ו"בקשת האישור") נגד - כלל פנסיה וגמל בע"מ, כנגד החברה וכנגד 10 נתבעים (משיבים) נוספים, בהתאם לפרט 2 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. על פי הנתען, המשיבים גרמו לנזק ניכר לעמיתים בקופות הגמל, בקרנות הפנסיה, בביטוחי החיים ובפוליסות החסכון שמנהלת כלל פנסיה וגמל בע"מ, בשל כך שבחרו למכור לישראל - קנדה (ט.ר) בע"מ (להלן: "ישראל קנדה") את מניות אלוורנד נדל"ן ומלונאות בע"מ (להלן: "אלורנד") שהחזיקו המשיבים מס' 1-5 (לפי הסדר) - כלל פנסיה, כלל חברה לביטוח בע"מ, כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ, כלל סל מניות ישראל - שותפות כללית, והחברה (להלן: "כלל פנסיה"), "כלל חברה לביטוח", "כלל החזקות", ו"כלל סל מניות", על אף שלכאורה היתה תחת ידן הצעתו של מר אלפרד אקירוב (להלן: "אקירוב"), לרכוש את אותן המניות במחיר העולה לפחות ב - 33% על המחיר ששילמה ישראל קנדה עבור מניות אלה. המבקש טוען, כי הסיבה שהמשיבים בחרו למכור את המניות לישראל קנדה כאמור, היתה לכאורה סכסוך חריף אליו נקלעו המשיבים מס' 1-5 וכן ה"ה יורם נווה ויוסי דורי עם אקירוב, בעל השליטה באלורנד. המבקש טוען, כי הפער בין המחיר שהציע מר אקירוב לשלם עבור מניות אלוורנד, שעמד על 170 ₪ למניה ובין המחיר בו נמכרו מניות אלוורנד לישראל קנדה - 128 ₪ למניה, עומד על כ - 125 מיליון ₪, מקום שנמכרו כ - 3 מיליון מניות; לטענת המבקש, בחירת המשיבים למכור את מניות אלוורנד בתמורה הנמוכה בכ - 125 מיליון ₪ מן התמורה שלכאורה היו יכולים למכור אותן למר אקירוב עולה כדי רשלנות, הפרת החובה לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב, והפרת החובות המוטלות על המשיבים מכוח הוראות חוק הנאמנות תשל"ט - 1979; לטענת המבקש, הוא עמית בקופת גמל של כלל פנסיה וכן בקרן; המבקש מגדיר את קבוצת המבקשים אשר בשמם תנהל התובענה הייצוגית: "כל מי שהיה עמית בקופות הגמל, קרנות הפנסיה, ביטוחי החיים ופוליסות החסכון שמנהלת כלל פנסיה, שהחזיקו במניות אלוורנד ביום 18.9.2021". לטענת המבקש, מימוש נכס של החוסכים בסך הנמוך בכ - 125 מיליון ₪ מהתמורה שניתן היה לקבל עבורו, פגע בחיסכון חברי הקבוצה בסך זה. מוסיף המבקש וטוען, כי מאז שנמכרו המניות של אלוורנד לישראל קנדה, קופת הגמל בה הוא עמית נשאה תשואה של כ - 7% וכך על פי חישוב שערך המבקש (שהוא כלכלן), הנזק שנגרם מוערך בסך של כ - 134 מיליון ₪. תשובה לבקשת האישור מטעם המשיבים תוגש ביום 13.6.2022. קדם משפט נקבע ליום 20.10.2022 ודיון הוכחות נקבע ליום 5.1.2023; יועצה המשפטיים של החברה מעריכים כי סיכויי הבקשה לאישור תביעה כייצוגית להתקבל נמוכים מ - 50%.
2. בגין העלויות העשויות לנבוע מהאמור לעיל, תבוצענה הפרשות בדוחותיה הכספיים של החברה, רק אם יותר סביר מאשר לא (more likely than not - דהיינו, ההסתברות עולה על 50%) שתיווצר חבות לתשלום הנובעת מאירועי עבר, ושכסום החבות ניתן לכימות או להערכה בטווח סביר. סכומי ההפרשות יבוססו על הערכת מידת הסיכון בתביעה נכון למועד הסמוך למועד פרסום הדוח הכספי לעניין זה יצוין כי אירועים המתרחשים במהלך ההתדיינות המשפטית עשויים לחייב ביצוע של הערכה מחדשת של סיכון זה. ככל שלחברה זכות לשיפוי מצד שלישי, החברה תכיר בזכות זו, אם וודאי למעשה (Virtually Certain) שהשיפוי יתקבל אם החברה תסלק את המחויבות. הערכות החברה בדבר הערכת הסיכון בתביעה המתנהלת מתבססת על חוות דעת יועצה המשפטיים ו/או על האומדן של החברה בדבר הסכומים של הסדרי הפשרה, שהנהלת החברה צופה, שיותר סביר מאשר לא, שישולמו על ידה.
3. במהלך שנת 2017 נערכה בקרן הפנסיה ביקורת מטעמו של הממונה על רשות שוק ההון בנושא זכויות עמיתים. ביום ה-7 באוגוסט, 2019 התקבלה בחברה טיוטת דוח הביקורת לתגובת החברה. טיוטת דוח הביקורת עוסקת בנושאים מרכזיים בפעילות קרן הפנסיה וביניהם: נושא הקבוצות, תקנון הקרן, דמי ניהול והוצאות ניהול, טיוב נתונים, דיווח אקטוארי ומשיכת כספים מהקרן. בחודש נובמבר 2019 הגישה עתודות את התייחסותה לכלל ממצאי דו"ח הביקורת. החברה מקיימת דיונים עם נציגי הממונה ולאחר שלב התייחסות החברה, יגבש הממונה את עמדתו ביחס לטיטות הדוח. כמו כן, ביום 7 באוגוסט 2019 קיבלה החברה המנהלת הנחיייה מהממונה, בשים לב לטיטות דוח ביקורת אוצר כאמור לעיל, לאפשר משיכת כספים רק לעמיתים זכאים על פי תקנון החברה ועל פי נוסחת ערכי הפדיון הקבועה בתקנה 41(א) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישורים ולניהול קופת גמל) התשכ"ד 1964. ביום 3 בדצמבר 2019 התקבל מכתב הממונה בו מבטל הממונה לעת הזו את ההוראה האוסרת על שימוש בנוסחת הפדיון הקבועה בתקנון הקרן וזאת מבלי שיש לראות בכך נקיטת עמדה ביחס לנוסחת ערכי הפדיון הקבועה בתקנון הקרן. בשלב זה אין בידי החברה ויועצה המשפטיים להעריך את הסיכוי כי עמדת החברה ביתר הסוגיות תתקבל על ידי הממונה וממילא לא ניתן להעריך בשלב זה את ההשפעה על הדוחות הכספיים.

חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021

ביום 4 בנובמבר 2021 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 (להלן: "החוק"). במסגרת החוק נוסף פרק ג' שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה, הקובע כי מנגנון איגרות החוב המיועדות לקרנות הפנסיה החדשות ולקרנות הפנסיה הוותיקות יוחלף במנגנון חדש של הבטחה להשלמת תשואה. במסגרת הפרק האמור נקבע כי 30% מנכסי קרנות הפנסיה, אשר עד לחקיקת החוק הושקעו באיגרות חוב מיועדות, יושקעו בשוק ההון בהתאם למדיניות ההשקעה במסלול השקעה בקרן, בהתאם למנגנון שנקבע בחוק וייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית של 5.15% (צמודה למדד). המנגנון החדש נועד להבטיח את המשך ההגנה על יציבות התשואות בקרנות הפנסיה הזכאיות, באופן שאינו פוגע בעמית קרנות אלה. לפי המנגנון החדש, אם התשואה השנתית שהושגה בתקופה של 60 חודשים תהיה נמוכה מ-5.15% (תשואה שנתית צמודה למדד), המדינה תשלם לקרנות הפנסיה את ההפרש. מנגד, אם התשואה שהושגה תהיה גבוהה מ-5.15% הקרנות יעבירו לקרן ייעודית את שווי ההפרש העודף.

לצורך יישום החוק נדרשים תיקונים לתקנות שונות שהותקנו מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, שבהן נקבעו הוראות הנוגעות למנגנון איגרות החוב המיועדות, וכעת יש להתאימן למנגנון החדש, ביניהן, תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשס"ה-2005), (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), תשע"ב-2012; תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), תשע"ז-2017; ותקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), תשס"ח-2008. תיקון התקנות והוראות מקבילות טרם הוסדרו.

החוק פורסם ביום 15.11.2021 וכניסתו לתוקף של המתווה החדש צפוי להיות ב-1 ביולי 2022 כאשר לשר האוצר סמכות על פי חוק להורות על דחיית הכניסה לתוקף ב-4 חודשים נוספים (ליום 1.11.2022), בהתאם כניסתו לתוקף של החוק נקבעה ליום 1.10.2022. בתאריך 5 במאי, 2022 פרסמה הרשות הבהרה בנושא כי נוכח העובדה שטרם פורסם נוסח סופי של טיוטות החוזרים האמורות ולאור המורכבות התפעולית הגבוהה הכרוכה בישום ההוראות הכלולות בהן, יובהר כי אין לכלול את השפעת מנגנון השלמת התשואה בדוחות הכספיים של קרנות הפנסיה לרבעון הראשון של שנת 2022. בשלב ראשוני זה, החברה אינה יכולה להעריך את מלוא השפעות המנגנון המפורט לעיל. התיקון צפוי להביא להגדלת היקף הנכסים המנוהלים על-ידי החברה בשוק החופשי, הסחיר והבלתי סחיר, ולפיכך צפוי כי יהיה כרוך בעלויות נוספות.

טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) (הוראת שעה), התשפ"א-2021

בחודש אפריל 2022 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), המהווה חוליה ראשונה באסדרה הצפויה להתפרסם בעקבות דוח ההוצאות הישירות. במסגרת הטייטה הוצע לקבוע מנגנון לפיו הגוף המוסדי יקבע עבור כל מסלול או קופת גמל שבניהולו את תקרת עמלות הניהול החיצוני לשנה הקלנדרית הבאה, מבלי שתיקבע בתקנות תקרה מספרית באחוזים. עוד מוצע לקבוע כי הוצאות ישירות הנגבות כנגד השקעה בנכס במסגרת מסלול מסוים (לרבות ביחס לאפיק מבטיח תשואה[1]), בו המדינה תישא בהוצאות ישירות) ייגבו באופן יחסי בהתאם לחלק ההשקעה בנכס באותו מסלול. עוד מוצע כי חישוב מגבלת עמלת ניהול חיצוני במסלולי הפנסיה, יבוצע מתוך סך כל נכסי מסלול ההשקעה לרבות הנכסים הכלולים באפיק מובטח תשואה, אולם לצורך ניצול בפועל של ההוצאות הישירות, לא יובאו בחשבון ההוצאות שיגבו לצורך השקעות המוקצות לאפיק מובטח תשואה. מוצע כי ההסדר המתואר לעיל יחול החל מיום 1 בינואר 2023. החברה לומדת את השלכות טיוטת תקנות ההוצאות.

[1] כהגדרתו בסעיף 34 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005.